

Michael Berg

Hôtel du Lac



the house of books

Dit is een roman. Alle beschreven personages en situaties zijn ontsproten aan de fantasie van de auteur. Eventuele overeenkomsten met de werkelijkheid berusten uitsluitend op toeval.

Eerste druk maart 2011

Copyright © 2011 by Michael Berg
Een uitgave van The House of Books, Vianen/Antwerpen

Omslagontwerp
Studio Jan de Boer BNO, Amsterdam
Omslagfoto
Getty Images/AAGAMIA
Foto auteur
© Tom de Bree
Opmaak binnenwerk
ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 2989 6
D/2011/8899/72
NUR 332

www.michaelberg.nl

www.michaelberg.be

All rights reserved.
Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*The greatest thing
You'll ever learn
Is just to love
And be loved
In return*

Uit *Nature boy*
(tekst en muziek Eden Ahbez)

from: kampala@sheraton.com
to: hugoverlaan@hotmail.com, s.langewerf@tele2.nl
subject: 50!!
sent: 02.03.2007.14.47

Beste Hugo, beste Stefan,

Waarschijnlijk hebben jullie het al verdrongen. Over de helft, streep eronder, spuitje Botox en gauw vergeten. Voor mij, als jongste van ons drieën, ligt dat anders. Op 5 juli word ook ik 50. Hè, hè, eindelijk.

Ik zie er als een berg tegenop tenzij jullie me een handje willen helpen. Van 1 tot en met 15 juli heb ik een optie genomen op een gîte in Midden-Frankrijk om mijn 'jaartje luiwammesen' af te sluiten en langzaam weer te wennen aan Europa (23 juli word ik bij de krant verwacht). Hierbij nodig ik jullie – en natuurlijk Marina en Hanneke – van harte uit om in la douce France langs te komen. Een paar dagen, een week, twee weken – whatever – als jullie er op de 5e juli maar zijn.

Vergeleken met wat jullie gewend zijn is de gîte een bescheiden

optrekje, maar wel met eigen zwembad en tennisbanen in de buurt (Hugo, racket mee!). Eten en drank zullen er in overvloed zijn zodat het jullie aan niets zal ontbreken. Bijgevoegd is de link naar mijn aanstaande zomeradresje: www.gâtesdefrance.fr (no. 23-326).

Laat me zo spoedig mogelijk weten of het allemaal gaat lukken. Ik zou het geweldig vinden om juist met jullie mijn 50e verjaardag te vieren. Dus... à bientôt!

Groetjes vanuit een zonovergoten Kampala,

Maarten

PS 1. Het beste kunnen jullie mij bereiken via het e-mailadres van het Sheraton: kampala@sheraton.com

PS 2. Hugo, bedankt voor je hulp om de verwarming in Hilversum weer aan de gang te krijgen. Mijn huurders hebben mij verleden week uitgebreid laten weten hoe dankbaar ze waren. Bij dezen.

1

Het lawaai van Burton Street en het tegenoverliggende Old Taxi Park, het getoeter, de uitlaatgassen, de continu blèrende gettoblaster, het stof dat door de kieren van de ramen naar binnen drong om zijn laptop met een ragfijn bruinrood laagje te bedekken – Maarten had er genoeg van. Hij klapte de computer dicht, ging de deur uit, draaide de drie sloten van zijn kleine flat op slot en liep naar buiten. Zon. Droog en brandend heet. Licht. Fel. Nog meer stof. Overal mensen – zwarten, een paar Indiërs, nauwelijks blanken. Kinderen, héél veel kinderen. Lachende donkere ogen. Verkeer als een mierenhoop, chaotisch. Stinkende auto's, rammelende vrachtauto's en personenbusjes die van ellende bijna uit elkaar vielen.

Na een kwartier bereikte Maarten Jubilee Park. Een oase. Verharde paden, perfect onderhouden gazons, bloemen, palmen en toerako's en kraanvogels hoog in de bomen. Bij iedere stap leek de stad zich te verwijderen. Groen. Ruimte. Bijna stilte. Boven aan de heuvel prijkte het Kampala Sheraton. Strak, modern, mondain. Een baken van luxe in een derde-wereldstad.

In de lobby was het weldadig koel. Muzak, nauwelijks hoorbaar, stroomde uit het plafond.

Een van de kruiers, een Afrikaan gekleed in een rood uniform met goudkleurige biezen, stak joviaal zijn hand omhoog. *‘Hello, mister Martin. Are you playing today?’*

Tot hilariteit van het overige personeel deed de man met zijn vingers een pianist na.

‘No, Thomas,’ zei Maarten lachend, *‘tomorrow I’ll play the piano. Today I want to make a phone call.’* Hij wendde zich tot een van de receptionisten aan de balie: *‘Hello Harry, call to Holland, please.’*

‘Ah... Holland.’ Terwijl de man zijn hagelwitte tanden liet zien, wierp hij een blik op het bedieningspaneel van de centrale. *‘Number three, mister Martin. I wish you good luck.’*

Maarten trok zich in de telefooncabine terug en draaide het nummer. Ergens in de ruisbak hoorde hij een telefoon overgaan. Hij zag het huis aan de Dr. Poelsstraat voor zich. Een kleine woning, de middelste van drie-onder-een-kap.

‘Walda.’

De stugge stem van zijn vader.

‘Dag pap, ik ben het, Maarten. Alles goed met u?’

‘Had je eerder gebeld? Vandaag is onze telefoon een paar keer overgegaan.’

Voordat hij begonnen was aan zijn sabbatical had hij beloofd om de twee weken op zaterdag te bellen. Rond vijf uur, Nederlandse tijd.

Maarten probeerde zijn irritatie niet te laten horen. *‘Nee,’* zei hij, *‘ik was het niet. Hebt u mijn mail nog ontvangen?’*

‘Wat?’

‘Mijn mail!’ Hij moest zijn stem verheffen om boven een langzaam aanzwellende fluittoon uit te komen.

Voor vertrek had hij zijn ouders een computer cadeau gedaan. *Plug and play.* Hij had hun laten zien hoe ze berichtjes konden ophalen en versturen. Als ze er niet uitkwamen, kon-

den ze een beroep doen op neef Jeu, die een paar straten verderop woonde.

‘Hier is je moeder...’

Er viel een stilte.

‘Hallo?’

‘Dag mam, ik ben het, Maarten.’

‘Dag jongen, alles goed?’

‘Ja hoor. En met u?’

‘Hier is alles goed. Waar ben je nu?’

‘Nog steeds in Kampala.’

‘Waar?’

‘Kam-pa-la. Het staat allemaal in mijn laatste mailtje. Jullie moeten maar...’

De verbinding viel weg. Maarten draaide het nummer nog een paar keer, maar kwam niet verder dan een langgerekte toon die pijn deed aan zijn oren. Hij verliet de cabine en sloeg bij het juwelierswinkeltje de hoek om. De pianobar, die uitkeek op de tropische binnentuin, was zo goed als uitgestorven. Een paar toeristen, twee zakenlui met twee enorme bellen whisky. Maarten ging achter de witte vleugel zitten en sloeg een paar toetsen aan. Terwijl zijn vingers automatisch hun weg zochten, neuriede hij zachtjes de tekst:

I won't send roses or hold the door

I won't remember which dress you wore...

Zodra Frank Steenhoven, de Nederlandse manager van het Kampala Sheraton, erachter was gekomen dat Maarten ooit pianist was geweest, had hij hem gevraagd om op zondagavond te spelen. Honderd dollar per avond. Maarten had onmiddellijk toegehaapt. De eerste drie maanden had de krant nog salaris overgemaakt. Daarna moest hij zichzelf zien te redden.

‘Mister Martin, tomorrow is Sunday. Today you’re free.’

Hij had de ronkende basstem van de barkeeper herkend en draaide zijn hoofd. *‘I know, Samuel.’*

‘Shall I bring you a nice and cool beer?’

‘Yes, please, Samuel.’

Terwijl hij Samuels indrukwekkende achterwerk nakeek, gleden Maartens vingers verder over de toetsen. Een biertje betekende een kwartier uitstel. Hij vroeg zich af of hij opnieuw naar Nederland zou bellen. Het belangrijkste was gezegd. Alles was goed. Telefoongesprekken met zijn ouders waren nooit veel verder gegaan. Op twee keer na. De eerste keer zes jaar geleden, na Saskia’s ongeluk. Nee, het was niet goed. Saskia was dood. Nadat zijn ouders waren bijgekomen van de schok, hadden ze de gepaste vragen gesteld. Wanneer? Waar? Hoe? Later, na de begrafenis, hadden ze het onderwerp niet meer durven aansnijden. Te persoonlijk, te intiem. Maarten herinnerde zich dat hij er zelf ook het zwijgen toe had gedaan.

Het tweede telefoongesprek was nog geen jaar geleden geweest, toen hij verteld had dat hij een time-out nam. Een jaar weg uit Nederland, een jaar iets anders. Geschrokken hadden zijn ouders hun twijfels geuit. Zou je dat wel doen, jongen? En je baan bij de krant? En wat zijn de gevolgen voor je pensioen? Thuis, in Roermond, hadden ze hun offensief voortgezet. Of hij wel wist waar hij aan begon? Volgend jaar zomer ben ik weer terug, had Maarten gezegd om van het gezeur af te zijn.

‘Please, mister Martin.’

Voor zijn neus werden een glas en een flesje Nile Special neergezet.

‘Thank you, Samuel.’

Maarten schonk zichzelf in, nam een slok en speelde verder. De reactie van zijn ouders was te verwachten geweest. Toen hij na zijn eindexamen naar Amsterdam ging, waren ze al bijna

in paniek geraakt. Amsterdam! Waarom ging hij niet naar Nijmegen, net als de rest van zijn vrienden? Of kon je daar geen Frans studeren?

I met him at a party just a couple of years ago...

Hij probeerde aan iets anders te denken dan zijn ouders, maar zelfs op duizenden kilometers afstand kreeg hij de beelden niet van zijn netvlies. Zijn vader. Bouke, een rijzige, weinig spraakzame Fries. Op zijn zestiende was hij in Limburg terechtgekomen om er nooit meer weg te gaan. Een leven lang sloven voor dezelfde baas. Een fabriekje aan de Spoorlaan waar racefietsen werden gemaakt. Zijn moeder. Maria (met de klemtoon op de eerste lettergeep), het type trotse huisvrouw, altijd boenen, altijd poetsen, in voortdurende competitie met andere vrouwen uit de buurt. Maarten zag de wijk voor zich. Het Veld. Voortuintjes met stoeptegels, een paar vierkante meter met gras of struikjes, de voordeuren met een gemetseld boogje, de achtertuintjes met duiventillen. Een echte arbeidersbuurt. Zijn moeder was er geboren en getogen, verknocht aan burens, familie om de hoek en de woning die ze voor geen goud wilde ruilen met een hoekwoning die wel een achterom had. Zijn vader was 'import', maar van de goede soort. Hij was zelfs katholiek geworden. Enig minpuntje was dat hij geen *Remunjs* sprak, maar daar stond tegenover dat hij het dialect begreep, of deed alsof, en om iedere grap meelachte.

Maarten had nooit gevraagd waarom hij geen broertjes of zusjes had. De te kleine woning, het gebrek aan passie tussen zijn ouders, geen geld? Het laatste had ongetwijfeld een rol gespeeld. Zijn vaders salaris stelde niet veel voor. Als amateurwielrenner had hij geprobeerd een zakcentje bij te verdienen. Geld voor een auto was er nooit geweest. Wat niet erg was,

want zijn ouders voelden niet de behoefte om het Veld uit te komen. Om de zoveel jaar een busreis naar Duitsland, Frankrijk of Noord-Italië volstond. Tien dagen. Maximaal. De uitstapjes waren vastgelegd in een paar lijvige fotoalbums. Telkens wanneer hij zijn ouders bezocht en – na een uurtje of twee – voorzichtig aanstalten maakte om weer op te stappen, trok zijn moeder de onderste la van het dressoir open en werden de albums op de eettafel uitgespreid. Maarten, kom erbij zitten. Vervolgens richtte ze stevast het woord tot zijn vader. *Wits se nog, Bouke, die sjoon reis nao 't Sauerlandj?* Zodra het eerste blad was omgeslagen, sprak ze het dialect waar Maarten zo'n hekel aan had en restte hem niets anders dan geduldig foto's te bekijken – Gasthof Hirsch, het Heimatmuseum, het reisgezelschap mét de buschauffeur en zónder de buschauffeur – en te luisteren naar anekdotes waarvan hij iedere leukigheid kon dromen.

Het oudste fotoalbum had een kaft van gevlochten raffia en was dichtgeknoopt met een rood lint. Het verslag van de huwelijksreis, een busreis naar Lourdes. Een verzameling Ansichtkaarten, toegangsbewijzen en suikerzakjes. Aan de binnenkant van de kaft bevond zich een stuk papier dat opgevouwen kon worden en waarop de reisroute minutieus met de hand was uitgetekend. In de rechterbovenhoek de torens van de Munsterkerk. De overnachtingen in blokletters. Plaatsnaam met afgelegde kilometers en datum.

Terwijl zijn vingers over de pianotoetsen bewogen, kneept Maarten zijn ogen dicht. Soissons, vierhonderd kilometer en nog wat, 4 oktober 1956. De dag daarvoor waren zijn ouders getrouwd. Uit een vvv-folder was een foto van de gotische kathedraal geknipt. De volgende plaats was Royère-de-Vassivière, negenhonderd kilometer, 5 oktober 1956. Een postkaart van Hôtel du Lac. De voorgevel van het hotel suggereerde een

zekere chic. Een aangeharkt pleintje met witte kiezelstenen voor de entree. De kamers op de eerste verdieping hadden een balkonnetje. Naast een raam op de tweede verdieping, vlak onder het dak, was met ballpoint een kruis gekrast. 5 oktober 1956. Negen maanden later was Maarten geboren. In plaats van zich voor te stellen hoe zijn ouders het in Hôtel du Lac met elkaar hadden gedaan, stopte hij abrupt met pianospelen en dronk zijn glas in één teug leeg.



‘Good afternoon, ladies.’

‘Good afternoon to you, mister Martin.’

Het directiekantoor bevond zich op de bovenste etage van het Sheraton. Airco, computers, printers, archiefkasten. Achter designbureaus zaten drie jonge, zwarte secretaresses in strak gesneden westerse kleding.

‘Can I help you, Martin?’ Sharon, de officemanager, keek hem met haar grote ogen aan.

‘Well... any messages for me?’

‘You have to ask...’

De deur van de directiekamer zwaaide open, waarna Frank met uitgestoken hand op hem af liep. ‘Kom binnen, Maarten. Of blijf je de rest van de dag Sharon aangapen?’

Het kon Maarten niet schelen dat Frank hem betrapt had. Vanaf de dag dat ze elkaar ontmoetten was er tussen hen een vertrouwde relatie geweest waardoor ze over alles spraken, ook over vrouwen. Frank was vijftien jaar jonger en ongetrouwd. Af en toe scharrelde hij met een medewerkster van de een of andere buitenlandse ontwikkelingsorganisatie, maar tot een serieuze relatie liet hij het nooit komen. Vrijheid, blijheid.

‘Colaasje, Maarten?’

‘Lekker.’

Uit een discreet weggewerkte koelkast kwamen twee blikjes tevoorschijn.

‘Glas?’

‘Nee, dank je.’

Frank installeerde zich in een van de comfortabele fauteuils. ‘Hoe staat het met je boek?’

‘Het vordert,’ antwoordde Maarten terwijl hij ging zitten.

Tijdens zijn sabbatical schreef hij een boek over Afrika, over het nut van ontwikkelingshulp en het perfide systeem waardoor van elke geschonken dollar ruim de helft terugvloede naar de donorlanden. Na meer dan twintig jaar televisierecensies was dit Maartens bijdrage aan een betere wereld. Een analyse én een aanklacht. In ieder geval stukken zinniger dan te schrijven over vetbetaalde televisiepresentatoren en onbenullige soapsterretjes.

Na Kenia, Tanzania en Kongo was hij blijven hangen in Oeganda, de ‘parel van Afrika’. Het land bood het ideale studiemateriaal voor een boek. In de hoofdstad Kampala struikelde je over de niet-gouvernementele organisaties. Sinds Museveni in 1986 aan de macht was en zich een vriend van het Westen had getoond, waren er miljarden in het land gepompt. Er was vooruitgang geboekt op het gebied van onderwijs en gezondheid – nergens in Afrika werd zo grootschalig tegen aids gestreden –, er was persvrijheid en verleden jaar hadden voor de eerste keer verschillende partijen aan de presidentsverkiezingen kunnen deelnemen. Tegelijkertijd bleef het onrustig. Armoede, corruptie, werkeloosheid, bijna twee miljoen weeskinderen, nog steeds één miljoen hiv-geïnfecteerden. In Kampala’s moderne centrum wemelde het van de straatkinderen. Meisjes, veelal studenten, boden op de hoek van de straat hun diensten aan. Er waren een paar slums met de hygiënische en socia-

le misstanden van dien: overbevolking, ziektes, jeugdprostitutie, alcoholisme, drugs, geweld. Op het platteland was het leven beter, schoner, ook al was er nauwelijks werk. De afgelopen maanden had Maarten interviews gemaakt met ontwikkelingswerkers, politici, boeren en lokale ondernemers. Hij had projecten bezocht: een aidskliniek, een rozenkwekerij, een schoenenfabriek, tal van met microkredieten gefinancierde bedrijfjes. Er gebeurde genoeg, maar de kloof tussen rijk en arm leek alleen maar groter te worden.

‘Heb je het laatste hoofdstuk al geschreven?’

‘Nog niet,’ antwoordde Maarten. ‘Hoezo?’

‘Ik ben benieuwd naar de conclusie. Jouw oplossing voor de problemen in Afrika.’

‘Alle kerels achter slot en grendel.’

Toen Frank begon te lachen, lachte Maarten automatisch mee. Ze waren het roerend met elkaar eens. Vrouwen in Afrika verdienden een standbeeld. Terwijl mannen bananenbier dronken en kinderen van twaalf bezwangerden, hielden vrouwen de economie draaiende. Zeven dagen per week, jaar in jaar uit. Sjokkend onder een allesverzengende zon, baby op de rug, takkenbossen of loodzware jerrycans water op het hoofd, van de markt naar het dorp, van de akker naar de dichtstbijzijnde coöperatie. Trotse vrouwen. De grootste bewondering had Maarten voor degenen die het in hun eentje moesten rooien. Jonge weduwes, vrouwen met aids, ‘hoeren’ in de ogen van mannen, uitgestotenen. Vrouwen die tegen de stroom in roeiden, een eigen bedrijfje startten of studeerden om daarna carrière te maken. Onafhankelijke vrouwen, vastbesloten om hun leven niet te laten vergallen door een kerel die niet deugde.

‘Neem nou Sharon...’

‘Ik dacht al dat je daarover zou beginnen,’ viel Frank hem lachend in de rede.

‘Nee, even serieus. Als Sharon een vent had gehad, was ze nooit officemanager geworden. Dan had ze nu zes kinderen en woonde in een van de slums, terwijl haar vent zich ergens anders amuseerde.’

‘Misschien.’

‘En als jij niet zo in haar had geïnvesteerd, dan...’

‘Sharon is een intelligente meid. Ik heb haar alleen het juiste zetje gegeven.’

‘Je bent te bescheiden,’ riep Maarten.

Frank was beste werkgever die Afrika zich kon wensen. Hij beschouwde zijn medewerkers als familie. Huisvesting, onderwijs, seksuele voorlichting, ieder jaar een verplichte aidstest. Niemand mocht ontsporen.

‘Heb je al besloten hoelang je nog in Kampala blijft?’ Frank had een sigaret opgestoken.

‘Tot eind juni,’ antwoordde Maarten.

‘Mooi. Kunnen we nog een paar keer ballen.’

Iedere zondagochtend rond acht uur speelden ze een tennispartij. *Best of three*. Ondanks het leeftijdsverschil waren ze aan elkaar gewaagd.

‘O ja...’ Frank veerde op, liep naar het bureau en kwam terug met een dichtgeplakte envelop met het Sheraton-logo. ‘Mailtjes voor jou. Ik heb ze natuurlijk niet gelezen.’ Hij grijnsde.

‘Natuurlijk niet.’ Glimlachend nam Maarten de envelop in ontvangst.

‘Hoe is het weer daar eigenlijk?’

‘Waar?’

‘Waar je in Frankrijk naartoe gaat.’

‘Goed, neem ik aan.’

‘O?’ Frank leek verbaasd. ‘Ik dacht dat je de streek kende.’

‘Niet echt.’

‘En waarom ga je juist dáár je vijftigste vieren?’

Een terechte vraag, dacht Maarten. Waren het sentimentele redenen? Hoe ouder, hoe dwazer?

‘Ik vertel het later nog wel eens,’ zei hij.

from: hugo verlaan
to: kampala@sheraton.com
subject: RE: 50!!
sent: 07.03.2007.21.34

Ha die Maarten,

Aardig om mij eraan te herinneren dat de beste helft van mijn leven erop zit. Erg attent van je. Ik merk er overigens niks van. Geen dipje in mijn seksleven, conditioneel geen spat veranderd. Ik speel nog steeds drie keer per week, dus ik vreet je met huid en haar op. Hebben jullie daar in de bush eigenlijk wel tennisbanen? Of sta je een beetje tegen een muurtje te (k)rukken? Natuurlijk komen we naar Frankrijk voor je verjaardag. En als je inderdaad zoveel drank inslaat als je beweert, blijven we net zolang totdat er geen druppel meer over is. Marina heeft de gîte op internet gevonden. We komen er wel met onze tomtom.

Tot mails,

Hugo

from: stefan langewerf
to: kampala@sheraton.com
subject: RE: 50!!
sent: 10.03.2007.23.15

Beste Maarten,

Vijftig. Het glas halfvol of halfleeg... that's the question. Eindelijk treed ook jij toe tot het leger van wijze, rijpe mannen. Maak je geen zorgen. Het is een práchtleeftijd, kan ik je verzekeren. Complimenten voor je timing. Ik stond net op het punt om mijn vakantiebriefje in te vullen toen jouw mail ons bereikte. Uiteraard kun je op mijn komst naar Frankrijk rekenen. Ik ga proberen een en ander zo te schuiven dat ik er de 2e of 3e juli zal zijn. Als dat niet te vroeg is? Wist trouwens niet dat jij een speciale band met de Creuse had, kan me ook niet herinneren dat we het er daar ooit over gehad hebben. Enfin, maakt ook niet uit. J'arrive! Hanneke houdt nog een slag om de arm. Ze maakt een portret van Harry Mulisch die dit jaar 80 wordt (uitzending 6 juli op Nederland 2) en je weet hoe graag ze tot het laatste moment blijft monteren. Waarschijnlijk komt ze dus een dag of wat later:

Alles verder goed met jou? Schiet je boek al een beetje op?
Complimenten voor je artikel over de gezondheidszorg in
Oeganda. Wat hebben we het in Nederland toch goed. En dan
nog zoveel mensen die zeuren. Geniet van je laatste 'vrije' maanden
en je aflopende jeugd. Haha.

Liefs vanuit een druilerig Amsterdam,

Stefan en Hanneke